

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE**

Seduta tal-5 ta' Dicembru, 2006

Citazzjoni Numru. 876/2005

**Joseph Bugelli [I.D.Nru.51066M] u martu Alexandra
sive Sandra Bugelli [I.D. Nru. 323264M] f'isimhom
propju u bhala legittimi rappresentanti ta' binthom
minuri Rachelle Bugelli.**

vs.

Reginald Borg.

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici datata 19 ta' Settembru 2005 a fol. 1 tal-process ipprezentata quddiem din il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri fejn gie premess:-

Illi fis-6 ta' Lulju 2003, ghal habta tas-1.45 p.m., waqt li I-attur Joseph Bugelli kien qed isuq vettura Opel Astra Nru.

Kopja Informali ta' Sentenza

JBE 909, proprejta` tieghu u ta' martu I-attrici Alexandra sive Sandra Bugelli, gewwa Dingli Road, Rabat, fid-direzzjoni ta' Had-Dingli, din sfat involuta f'incident awtomobilistiku mal-vettura Daewoo Espero Nru. AAR, 723 li kienet qed tinsaq mill-konvenut fid-direzzjoni tar-Rabat u *cioe` fid-direzzjoni opposta* (Dok. "JB1");

Illi I-attrici Alexandra sive Sandra Bugelli kienet "*front seat passenger*" fil-vettura misjuqa minn zewgha I-attur Joseph Bugelli waqt li bint I-atturi, il-minuri Rachelle Bugelli kienet bilqegħda wara fl-istess vettura;

Illi bhala konsegwenza ta' I-incident, il-vettura Nru.JBE 909, proprieta` ta' I-atturi konjugi Bugelli, garbet hsarat ingenti;

Illi bhala konsegwenza ta' I-incident, I-attur Joseph u Alexandra sive Sandra kunjugi Bugelli u binhom minuri Rachelle garbu giehi gravi fil-persuna tagħhom tant li ghadhom qed ibatu minn debilita` permanenti kif jirrizulta mill-annessi certifikati medici datati (Dok. "JB2");

Illi bhala konsegwenza ta' I-incident, I-atturi *proprio et nomine* garbu danni fl-ghamla ta' "*damnum emerges*" u "*lucrum cessans*" kif jirrizulta ahjar waqt it-trattazzjoni tal-kawza;

Illi ghall-incident u konsegwenzjali danni kien jahti unikament il-konvenut minhabba imprudenza, imperizia, negligenza u inosservanza tar-regolamenti;

Illi I-konvenut, interpellat sabiex jagħmel tajjeb għad-danni kollha subti mill-atturi *pro et nomine*, baqa' inadempjenti;

Illi għalhekk I-istess atturi *proprio et nomine* talbu lill-konvenut jghid ghaliex din il-Qorti m'ghandhiex:-

1. Tiddikjarah unikament responsabbli ghall-incident awtomobilistiku fuq riferit u għad-danni kollha li bhala konsegwenza ta' I-istess garbu I-atturi *pro et nomine*;

2. Tillikwida d-danni kollha ta' l-atturi *pro et nomine occorrendo* bl-opra ta' periti nominandi;

3. Tikkundannah sabiex ihallas lill-atturi *pro et nomine* dak l-ammont li jigi dikjarat bhala dovut minnu *in linea* ta' danni.

Bl-ispejjes, komprizi dawk ta' l-ittra uffijali (b'zewg notifikasi) tat-28 ta' Frar 2005 u dawk ta' l-ittra uffijali prezentata kontestwalment ma' dan l-att ghan-notifika tal-kumpanija ta' assikurazzjoni tal-konvenut bl-odjerni proceduri a *tenur* tal-**Kap 104 tal-Ligijiet ta' Malta**, u bl-imghax skond il-ligi, kontra l-konvenut li huwa ngunt ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-atturi a fol. 3 u 4 tal-process;

Rat il-lista tax-xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 sa fol. 17 tal-process li huma mmarkati, Dok "JB1" – pjanta ta' l-incident redatta mill-Perit Richard Aquilina; Dok "JB2" – certifikat mediku datat 23 ta' Ottubru 2003 mahrug minn Mr. Carmel Sciberras MD FRCS dwar l-attur; Dok "JB3" – certifikat mediku datat 23 ta' Ottubru 2003 mahrug minn Mr. Carmel Sciberras MD FRCS dwar l-attrici; u Dok "JB4" – certifikat mediku datat 12 ta' Awissu 2004 mahrug minn Dr. Alec Lapira dwar Rachelle Bugelli.

Rat li din il-kawza kienet appuntata ghas-smiegh nhar il-20 ta' Settembru 2005 minn din il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri ghas-seduta tat-22 ta' Novembru 2005.

Rat il-verbal tas-seduta mizmuma quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta mill-Onorevoli Mhallef Noel Cuschieri tat-22 ta' Novembru 2005.

Rat l-ordni ta' din il-Qorti kif hekk attwalment presjeduta tal-20 ta' Jannar 2006 u l-verbal tal-1 ta' Marzu 2006 a fol. 27 tal-process fejn deher Dr. Joseph Zammit McKeon ghall-atturi, li nforma l-Qorti li kien baqa' li ssir biss il-pubblikazzjoni f'zewg gazzetti lokali. Inghata digriet ta' l-affidavit lill-atturi b'terminu ta' sittin (60) jum. Il-kawza giet differita ghan-notifika relattiva ghall-10 ta' Mejju 2006.

Rat I-avviz migjub fil-Gazetta tal-Gvern tas-17 ta' Jannar 2006 a fol. 25 tal-process.

Rat in-nota ta' I-atturi datata 10 ta' April 2006 (fol. 29) li permezz tagħha esebew erba' dokumenti li huma mmarkati Dok "A" – pagna ta' gurnal lokali fejn saret il-pubblikazzjoni ta' estratt ta' I-att tac-citazzjoni mahruga fil-25 ta' Marzu 2006; Dok "B" – ricevuti tal-hlas li sar fl-istess gazzetta lokali biex gie ppubblikat I-estratt; Dok "C" – pagna ta' gurnal lokali iehor tat-23 ta' Marzu 2006; u Dok "D" – ricevuta tal-hlas.

Rat li *nonostante* I-konvenut gie hekk notifikat, ma pprezenta I-ebda nota ta' eccezzjonijiet u għalhekk baqa' kontumaci.

Rat in-nota ta' I-atturi pprezentata fir-Registru fis-27 ta' April 2006 (fol. 34) li permezz tagħha esebew I-affidavits tagħhom bl-anness dokumenti, mmarkati bhala Dok "ZM1" u Dok "ZM2".

Rat in-nota ta' I-atturi datata 29 ta' Mejju 2006 a fol. 234 tal-process li permezz tagħha esebew kopja tal-process *verbal* ta' I-inkjestha magisterjali li kienet saret dwar I-incident tat-traffiku mertu ta' din il-kawza. L-inkartament jinkludi r-relazzjoni ta' I-expert tat-traffiku u ta' I-expert tekniku, it-traskrizzjoni tax-xhieda u l-manoskritt ta' I-istess kif ukoll ir-relazzjoni u pjanta redatti mill-perit arkitett.

Rat in-nota ta' I-atturi datata 20 ta' Gunju 2006 a fol. 315 tal-process li permezz tagħha esebew prospett tad-danni pretizi minnhom, immarkati bhala Dok "ZM"; u n-nota I-ohra li ggib id-data 8 ta' Awissu 2006 (fol. 334) li permezz tagħha esebew certifikat mediku datat 12 ta' Awissu 2004 rilaxxat u debitament ikkonfermat bil-gurament mit-Tabib specjalista Dr. Alec Lapira. Kopja ta' I-istess certifikat kienet esebita mac-citazzjoni.

Rat il-verbali tas-seduti mizmuma quddiem din il-Qorti kif hekk presjeduta tal-10 ta' Mejju 2006; tat-12 ta' Gunju 2006; tat-22 ta' Gunju 2006; u tas-26 ta' Ottubru 2006 fejn

meta issejhet il-kawza deher Dr. Joseph Zammit McKeon ghall-atturi, u l-attur kien prezenti. Il-konvenut issejjah diversi drabi baqa' ma deherx. Il-kawza giet differita ghas-sentenza in difett ta' ostakolu ghall-5 ta' Dicembru 2006.

Rat ix-xhieda mismugha quddiem din il-Qorti hekk presjeduta ta' Mr. Carmel Sciberras (fol. 312) u tal-Perit Richard Aquilina (fol. 332) ilkoll prodotti mill-atturi.

Rat ix-xhieda kollha hemm mogtija.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

Illi din hija kawza dwar kollizzjoni li grat fis-6 ta' Lulju 2003 f'xi 1.45.p.m. f'Dingli Road, Rabat, Malta, bejn karozza misjuqa mill-attur Joseph Bugelli tal-marka Opel Astra Reg. No, JBE –909 sejra lejn id-direzzjoni ta' Had Dingli, u karozza tal-marka Daewoo Espero Reg. No. AAR – 723 li kienet gejja mid-direzzjoni opposta misjuqa mill-konvenut Reginald Borg; l-attrici Alexandra sive' Sandra Bugelli kienet fil-passenger seat fuq quddiem, mentri binthom l-attrici Rachelle Bugelli kienet bilqegħda fuq wara.

Illi mill-provi kollha prodotti jirrizulta li l-istess attur kien ghaddej fuq in-naha tieghu tat-triq meta l-konvenut li kien gej min-naha opposta kien qed jagħmel sorpass u biex għamel dan mar necessarjament fuq in-naha l-ohra tat-triq, b'tali mod u manjiera li minkejja li l-attur ghafas kemm felah fuq in-naha tieghu tat-triq (li kienet biss tiehu karozza wahda) l-istess konvenut baqa' dieħel dritt fuq il-karozza ta' l-attur, propru ghaliex l-istess konvenut kien qiegħed fuq in-naha hazina tat-triq. Fil-fatt jidher li l-konvenut lanqas biss ipprova jnaqqas il-velocita' tal-vettura tieghu u baqa' dieħel b'sahha fuq l-attur bil-konsegwenzi gravi kemm ghall-vettura ta' l-attur u wkoll ghall-atturi kollha kif deskritti mill-affidavits ta' l-atturi u mid-dokumenti kollha minnhom esebiti, nkluzi dokumenti

medici. Fil-fatt bl-impatt il-karozza ta' l-attur spiccat *total loss*.

Illi dan kollu huwa kif inghad ikkonfermat mix-xhieda ta' l-attur u tal-attrici Sandra Bugelli u mill-process verbal tal-Inkesta Magisterali li kienet saret dwar l-incident tat-traffiku mertu ta' din il-kawza, u dan kif jirrizulta mid-dokument esebit bhala Dok. "PV" b'nota tad-29 ta' Mejju 2006 a fol. 234 tal-process.

Illi ma hemm l-ebda dubju li kien is-sewqan tal-konvenut li kien il-kawza prossima ta' l-incident u dan peress li kien qed isuq b'velocita` eccessiva, anke riflessa mill-marki fit-triq, kif spicca il-vetturi u l-entita` ta' hsara fl-istess, u fuq kollox ghaliex jidher li l-konvenut kien qed isuq b'mod ghal kollox sperikolat fuq in-naha hazina tat-triq, u dan kif gie kkonfermat minn dak li nstab fuq il-post konsegwenza ghall-Inkesta Magisterjali u hawn issir riferenza ghall-paragrafu 29 ta' l-istess a fol. 254 tal-process.

Illi meta l-kollizjoni ssir fuq in-naha hazina tat-triq, ghal dik li hija l-vettura li kien qed isuq il-konvenut, dan jista' jigi wkoll ikkunsidrat bhala kaz ta' "*res ipsa loquitur*" fejn huwa allura l-oneru tal-konvenut li permezz tal-provi minnu mijuba jipprova jiggustifika l-azzjoni tieghu. Dan gie tenut fis-sentenzi moghtija minn din il-Qorti fl-ismijiet "**Atlas Insurance Agency Company Limited vs Brian Cilia**" (P.A. (RCP) 16 ta' Jannar 2001 u "**Sultana Brothers Transport Limited vs Christopher Camilleri**" (P.A. (RCP) 2 ta' Ottubru 2001).

Illi l-istess gie determinat fil-kawza "**Middle Sea Insurance p.l.c. vs Jason Scerri**" (P.A. RCP - 7 ta' Dicembru 2000), fejn il-Qorti sostniet li bla esitazzjoni ta' xejn, thoss li dan huwa kaz ta' "*res ipsa loquitur*", li l-effett tagħha huwa li tisposta l-oneru tal-prova u toħloq bhal speci ta' presunzjoni ta' "*prima facie*" li t-tort huwa ta' wieħed u mhux tal-iehor. ("**John Formosa noe vs Joseph Zammit**" - F.G.C. 30 ta' April 1993; "**Charles Tonna vs Joseph Cassar**" - A.C. 14 ta' Mejju 1971; "**Edgar Zahra vs Carmelo Vassallo**" - A.C. 5 ta' April 1971).

Illi f'dan il-kaz ma hemm ebda ndizzju ta' prova li jiggustifika l-komportament tal-konvenut u ghaliex saq fuq in-naha hazina tat-triq, hlief li kien qed isuq b'mod ghal kollox perikoluz u bla kont u ghalhekk din il-Qorti ma għandha ebda dubju li l-konvenut għandu jinzamm unikament responsabbi għall-incident in kwistjoni tas-6 ta' Lulju 2003.

Illi għalhekk f'dawn ic-cirkostanzi l-konvenut għandu jinzamm unikament responsabbi ghall-incident *de quo stante* li jirrizulta li kien qed isuq bi speed eccessiv, b'mod traskurat, u wkoll b'negligenza kbira fuq in-naha hazina tat-triq, u għalhekk huwa kien il-kawza prossima tal-incident inkistjoni u wkoll għalhekk responsabbi għad-danni kollha konsegwenzjali kkagunati lill-atturi.

Illi għal dak li huma likwidazzjoni ta' danni kkagunati fl-istess incident għal dak li huwa *lucrum cessans*, l-attur Joseph Bugelli skond certifikat mahrug minn Mr. Carmel Sciberras datat 23 ta' Ottubru 2003 (Dok. "JB2" – fol. 8) soffra dizabbilta` permanenti ta' tlieta fil-mija (3%) u dan ghaliex b'kawza ta' l-incident huwa soffra ("a severe soft tissue injury to his neck. He has improved since first seen. However, he may continue to have episodes of pain and stiffness in the neck whenever he does something fairly strenuous. Tension may also contribute. He will therefore have to be careful").

Illi l-introjtu ta' l-attur meta sehh l-incident kien ta' sittax-il elf, hames mijha u tlieta u hamsin lira Matlja (Lm16,553) li jinkludi l-introjtu tieghu gross u *fringe benefits*, u dan l-introjtu tela' ghall-ammont ta' tmintax-il elf, tlett mijha u tnejn u sittin lira Maltija u tnejn u sittin centezmu (Lm18,362.62) f'din is-sena, meta wiehed qed jikkalkula wkoll il-performance bonus. Din il-Qorti rat dak li qed jippretendi l-attur u din il-Qorti thoss li meta hija qed tibbaza ruhha fuq il-paga attwali u wkoll id-diversi benefiċċi li qed kigu nkluzi ma' din is-somma, thoss li tkun qed timxi abbazi tal-gurisprudenza l-aktar ricienti nkluza dik ta' "**Joseph Gauci vs Korporazzjoni Enemalta**" (P.A. (RCP) - 10 ta' Ottubru 2006).

Illi meta gara l-incident l-attur kelli 37 sena u l-*multiplier* għandu jigi kkalkulat minn dak in-nhar ta' l-incident skond kif ikkonfermat fis-sentenza “**Evan Xuereb vs Vincent Spalding et**” (P.A. (JRM) 10 ta’ Lulju 2003) u “**David Farrugia vs George Sammut**” (P.A. (TM) – 9 ta’ Dicembru 2004) u “**Joseph Gauci vs Korporazzjoni Enemalta**” (P.A. (RCP) - 10 ta’ Ottubru 2006) u fid-dawl tas-sentenzi ricenti nkuzi dawk indikati fejn jinghad li fil-kaz ta’ *multiplier* il-Qorti għandha thares lejn l-eta` tal-vittma u mhux ma’ kriterji arbitrarji, u meta wiehed jikkonsidra dak li jissejjhu bhala “*the chances and changes of life*” u fid-dawl ta’ decizjonijiet ta’ din il-Qorti fl-ismijiet “**Gordon Spiteri vs Waste Control Services Limited**” (P.A. (RCP) 25 ta’ Jannar 2000) u “**Lizio Agius vs Bernard Grech**” (P.A. (RCP) 31 ta’ Jannar 2002) ser tadopera adoperat *multiplier* ta’ erbha u ghoxrin (24) sena għall-working *life expectancy*. Għalhekk l-ammont ta’ *lucrum cessans* jinhadem b’dan il-mod:-

$\text{Lm}18,362.62 \times 24 \times 3\% = \text{Lm}13,221.08,6$ li minnu jitnaqqas *lump sum payment* ta’ 20% (Lm2,644.22) li jħallu ammont ta’ Lm10,576,84.

Illi dwar l-ispejjez sofferti mill-attur u dawk indikati bhala *lucrum cessans* din il-Qorti thoss li d-danni kollha ndikati bhala tali fid-Dok. “ZM” esebit fl-20 ta’ Gunju 2006 gew il-koll ippruvati u dan fl-ammont ta’ Lm7,355.41 nkluzi l-valur tal-vettura, spejjez ghall-visti medici u kura, spejjez ta’ medicina, u spejjez ohra ndikati minn fol. 317 sa fol. 320 tal-process, gew ukoll ippruvati anke bid-dokumenti hemm indikati u dan appartu li ma gew bl-ebda mod ikkontestati.

Illi b’hekk l-ammont ta’ danni likwidati favur l-attur personali huma ta’ (Lm10,576.84 + Lm7,355.41 = Lm17,932.25) Lm17,932.25.

Illi l-attrici Sandra Bugelli soffriet dizabbilta’ permanenti ta’ hamsa fil-mija (5%) u dan abbazi ta’ certifikat mediku iehor ta’ Mr. Carmel Sciberras datat 23 ta’ Ottubru 2003 (Dok. “JB 3” – fol. 11) fejn jinghad li l-istess attrici

"suffered a lot of tissue damage to neck, chest wall, breasts, abdo and right thumb. Most of these have settled though there are still niggling problems with the neck and thumb. These may persist in a minor fashion. The main worry is the right knee. The crepitus signifies chondral damage to the articular surface of the patella. Unfortunately this means the start of degenerative change in the patello-femoral joint – and eventually in the whole right knee joint. Hence, Mrs. Bugelli will very likely develop osteoarthritis of this knee prematurely. It's therefore likely that this right knee will cause more pain and stiffness as the years go by" u b'hekk stabbilixxa l-istess dizabbilta` permanenti fil-grad imsemmi.

Illi din il-Qorti ukoll tirreferi ghal dak li gie deciz fil-kawza fl-ismijiet "**Elizabeth Grech et vs Mario Briffa**" (P.A. (GCD) 21 ta' Frar 1997) fejn jinghad illi "ix-xoghol tad-dar għandu valur ekonomiku, u l-kontribut li tagħti l-mara tad-dar lill-ekonomija domestika ma għandux jitqies li huwa anqas minn tar-ragħel, u għalhekk ma għandux jitqies li jiswa anqas mill-paga minima nazzjonali". (**Michael Ebejer et vs Emanuel Spiteri - P.A. 16 ta' Dicembru 1997**).

Illi din il-Qorti tirreferi wkoll għal dak li nghad fis-sentenza tal-Onorabbi Qorti ta' l-Appell fil-kawza fl-ismijiet "**Francis Meilaq et vs Brian Bonnici**" (A.C. – 27 ta' Frar 2003) dwar il-paga minima nazzjonali u r-rata ta' inflazzjoni u tenut kont li l-paga minima nazzjonali fis-sena 2003 kienet ta' Lm53.13 u dik tas-sena 2006 Lm57.88 din il-Qorti ser tahdem fuq somma ta' Lm58 u ladarba l-attrici kellha 39 sena meta sehh l-incident, il-multiplier adoperat huwa ta' 22 sena u dan iwassal għas-somma ta' meta jitnaqqas ghoxrin fil-mija (20%) għall-lump sum payment:

$$\text{Lm}58 \times 52 = \text{Lm}3,016.$$

$$\text{Lm}3,016 \times 22 \times 5\% = \text{Lm}3,317.60 - \text{Lm}663.52 \text{ (lump sum payment)} = \text{Lm}2,654.08.$$

Illi għal dak li huma danni ndikati bhala *damnum emergens* hemm l-ammont indikat a fol. 322 u 323 tal-

process ta' Lm385, li meta wiehed izidu mal-ammont ta' Lm2,654.08 jwassal ghas-somma totali ta' Lm3,039.08.

Illi dwar il-minuri Rachelle Bugelli li kellha 11-il sena fid-data ta' l-incident din il-Qorti abbazi ta' dak li intqal fil-kawza "**Francis Meilaq et vs Brian Bonnici**" mill-Onorabbi Qorti ta' l-Appell fis-27 ta' Frar 2003 fil-kaz ta' kalkulazzjoni ta' danni ta' minuri ser tadotta *multiplier* ta' 40 sena bbazat fuq l-paga minima nazzjonali attwalment korrenti ta' cirka Lm58 u dan iwassal ghall-ammont dovut bhala *lucrum cessans* fuq grad ta' dizabbilta` permanenti ta' erbgha fil-mija (4%) u dan skond certifikat ta' Dr. Alec Lapira datat 12 ta' Awissu 2004 (Dok. "JB4" – fol. 16) fejn gie ndikat li l-istess attrici minuri soffriet "*hearing disability calculated as a function of her better ear HTL (hearing threshold level) and her asymmetric hearing loss works out to be 4%*" u ghalhekk l-ammont dovut lill-istess attrici minuri qed jinhadem permezz tas-segwenti u cjo'e':-

$$\text{Lm58} \times 52 = \text{Lm3,016}$$

$$\text{Lm3,016} \times 40 \times 4\% = \text{Lm4,825.60} - \text{Lm965.12 (20\% lump sum payment)} = \text{Lm3,860.48}$$

Illi ghalhekk l-ammont ta' danni totali li konvenut għandu jħallas lill-atturi huwa dak ta' Lm17,932.25 + Lm3,039.08 + Lm3,860.48 ekwivalenti għall-Lm24,831.81.

III. KONKLUZJONI.

Illi għalhekk għal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta'** u **tiddeciedi**, billi fil-kontumacija tal-konvenut **tilqa' t-talbiet attrici biss fis-sens premess** b'dan illi:-

1. Tiddikjara lill-konvenut unikament responsabbi għall-incident awtomobilistiku fuq riferit u għad-danni kollha li bhala konsegwenza ta' l-istess garbu l-atturi *proprio et nomine*;
2. Tillikwida d-danni kollha ta' l-atturi *proprio et nomine* kif hawn fuq indikat f'din is-sentenza fl-ammont globali ta'

Kopja Informali ta' Sentenza

erbgha u ghoxrin elf, tmien mijà u wiehed u tlettin lira Maltija u wiehed u tmenin centezmu (Lm24,831.81);

3. Tikkundanna lill-konvenut sabiex ihallas lill-atturi *proprio et nomine* l-istess ammont ta' erbgha u ghoxrin elf, tmien mijà u wiehed u tlettin lira Maltija u wiehed u tmenin centezmu (Lm24,831.81), *in linea* ta' danni kif indikat f'din is-sentenza.

Bl-ispejjes, komprizi dawk ta' l-ittra ufficjali (b'zewg notifikasi) tat-28 ta' Frar 2005 u dawk ta' l-ittra ufficjali prezentata kontestwalment mac-citazzjoni attrici ghan-notifikasi tal-kumpanija ta' assikurazzjoni tal-konvenut a *tenur* tal-**Kap 104 tal-Ligijiet ta' Malta**, u bl-imghax legali mid-data tas-sentenza sal-effettiv pagament kontra l-konvenut.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----